

Orhan ÖRÜCÜ
Elektrik Mühendisi

SORUN SÖYLEYELİM

Herkes elektrik üretecek

Gazetelere yansıyan haberlere göre vatandaşa elektrik piyasası vurmuş. Elektrikte yeni bir dönem başlayormuş ve elektriği kendim üretip fazlasını satacağım. Sadece ben değil toplu konutlara, hastanelere, üniversitelere, küçük ölçekli sanayi tesislerine lisans almadan ya da şirket kurmadan elektrik üretmesine izin verilmiş. Bu işin doğrusu ve olabirliği nedir?

- Gazetelere yansıyan haberler doğru. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun (EPDK) Resmi Gazete'de 3 Aralık 2010 tarihinde yayımlanan "Elektrik Piyasasında Lisansız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmeliği" gereğince gerçek ya da tüzel kişilerin kendi ihtiyaçlarını karşılamaları amacıyla lisans almak zorunda olmadan kuracakları elektrik tesislerinden ihtiyaçlarının fazlası olan elektriği sisteme satmalarını düzenliyor. İhtiyacı olan elektrik enerjisini tüketen üretici fazlasını "piyasaya" satacak. Bu yönetmelik ile ilgili EPDK yetkilileri, "Artık tüketici, kendi elektriğini üretmeye başlıyor. Bu düzenleme ile dağıtım şeklindeki enerji kaynaklarından mümkün olduğu kadar çok kişinin en az bürokratik işlemle elektrik üretimi yapması sağlandı. Bu konumdaki üreticiler, öncelikle kendi ihtiyacını karşılayacak, üretilen fazla elektrik dağıtım sisteminde en yakın noktada tüketilecek" açıklamasını yapıyorlar. EPDK ayrıca "Özellikle toplu konutlar, sanayi tesisleri, üniversiteler, hastaneler. Bu yerler, gerek ısı gerekse kesintisiz ve güvenilir elektrik ihtiyacını verimi yüksek kojenerasyon tesisi kurarak sağlayabilme imkânına kavuştu. Uygulamayla, tüketiciler maliyeti çok yüksek ol-

mayan santraller, paneller, düzenekler kurarak elektrik üretilip kendi makinesini çalıştıracak, konutlarını aydınlatacak. Fazla enerjiyi de belirlenen teknik kriterlere göre sisteme bağlanarak satabilecek" demektedir.

- Uygulama hangi tür tesisleri kapsıyor?

- Uygulama kurulu gücü 500 kilovattın altında olan elektrik üretim tesislerini kapsayacak. Bu muafiyet 50 kilovattın altındaki mikro kojenerasyon tesisleri için de geçerli. Yönetmeliğe göre yenilenebilir enerji kaynağı olarak tanımlanan; hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, dalga, akıntı enerjisi ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynakları için geçerli olacak. Yenilenebilir Enerji Kaynakları Yasası'nda ve Lisansız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik'te yenilenebilir enerji kaynağı; "Hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, dalga, akıntı enerjisi ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynağı" olarak ta-

nımlanıyor. Tanımlarda geçen akıntı ve gel-git enerjisine dikkatinizi çekmek isterim. Bu kısım herhalde okyanusa kıyısı olan bir devletin ilgili yönetmeliğinden tercüme edilmiş ya da bizlerin coğrafyamızdan haberimiz yok. Elektrik üretecek kadar akıntı ve gel-git bizde var herhalde. Ya da yönetmelik çıkarılanlar çok uzakları gören vizyon sahibi kişiler. Başbakan'dan çok önce bu yönetmelik çılgın proje yolu açmış. Belki de boğazlarımızdaki akıntılardan elektrik üretecekler var...

- 500 kilovatt kurulu güç ile kaç konutun elektrik ihtiyacı karşılanabilir ya da ne kadarlık bir elektrik üretilir?

- 500 kilovattlık bir tesis, 700 konutun elektrik gereksinimini karşılar. Orta düzeyde yaşam standardına göre bir konut, yılda ortalama 1500 kilovatt saat elektrik tüketir. 500 kilovattlık yenilenebilir enerjiye dayalı bir tesis yılda ortalama 2 bin saat çalışsa, yıllık 1 milyon kilovatt saat elektrik üretir. Bu da yaklaşık 700 konutun elektrik gereksinimi demektir. Bu güçteki bir tesis, aynı zamanda küçük bir işletmenin de yıllık elektrik ihtiyacını karşılayabilir.

- Üretilen elektriğin ne kadarı sisteme satılabilir?

- Yönetmelik daha fiili olarak uygulamaya geçmeden fazla elektrik ne kadar tartışması başladı. Pek rekabet seven bazı üreticilerimiz haksız rekabet olacak diye sisteme satılacak elektriğe üretimin yüzde 50'si ile sınır getirilmesi için kulis yapmaktadırlar. Yani lisansız üretim yapacak olanlar, ancak tükettikleri kadarını satabilsinler denilmektedir. Mevcut yönetmelikte ise herhangi bir sınır öngörülmemektedir. Söz konusu üretim tesisleri oldukça küçük ölçekli tesisler olduğu için bu yönde bir sınır getirilmesi anlamlı görünmemektedir. Kaldı ki bu küçük tesislerin güçleri de birbirinden çok farklı olduğu için uygu-

lamada da ayrıca sorun yaratacaktır. Örneğin 500 kilovatt gücü olan tesis ile 7.5 kilovatt gücü olan tesis aynı statüde olacağından bu sistemin sağlıklı yürüme şansı sıfır demeyelim de sıfıra yakın. Lisansız üretim yapmak isteyenlerin özellikle ne kadar fazlayı satabilecekleri netleşmeden biraz temkinli olmalarında fayda var.

- Bu şekilde çok küçük elektrik tesisi kurmak isteyenler için süreç nasıl işleyecek?

Bunun için mevzuat kapsamında şöyle bir yol izlenmesi gerekiyor:

- Üretim tesisinin kurulacağı yerin kullanım hakkına sahip olunması.

- Kaynağın (rüzgâr ve güneş hariç olmak üzere) kullanım hakkına

sahip olduğunun belgelenmesi.

- Kojenerasyon tesisleri için tesis verimliliğine ilişkin bilgiler ve bağlantı başvuru formu ile birlikte bölgedeki dağıtım şirketine başvurulması.

- Dağıtım şirketi, 1 ay içinde bu başvuruları toplu olarak değerlendirecek. Bu değerlendirme sırasında bağlantı kısıtı olması durumunda; sırası ile "1-Başvurunun, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olması. 2-Başvurunun tüketim tesisi ile aynı yerde olması. 3-Başvuru sahibinin önceden uygun bulunmuş bir başvurusunun olmaması" ölçütlerine göre öncelik sıralaması yapılacaktır.

- Uygun bulunan başvurular için dağıtım şirketine ilgili kişiye bildirimde bulunulacaktır.

- Tüketimimden fazla ürettiğim elektriği kaç ve nasıl satacağım?

- Bu kapsamdaki üreticiler, fazla elektriği, tesis, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı ise Yenilenebilir Enerji Yasası'nda öngörülen fiyattan satabilir. Yenilenebilir Enerji Yasası'nda ise elektrik üretim tesisinin niteliğine göre değişen fiyatlar söz konusudur. 8 Ocak 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Yenilenebilir Enerji Kaynakları Yasası'nda değişiklik yapan 6094 sayılı Yasa ile yenilenebilir enerji kaynağının çeşidine ve yerli ürün kullanımına göre değişen fiyat mekanizması getirilmiştir. Yeni yasal mevzuata göre hidroelektrik ve rüzgâr enerji tesisleri için kilovatt saat başına 7.3 sent, jeotermal enerjisine dayalı tesisler için 10.5 sent, çöp gazı dahil biyokütle ile güneş enerjisine dayalı tesisler için de 13.3 sentlik fiyat belirlenmiştir. Bu fiyat mekanizması dışında ayrıca yerli ürün kullanımına göre değişen teşvikler bulunmaktadır. 21 Temmuz 2011 tarihli Resmi Gazete'de yenilenebilir enerji kaynakları "Elektrik Piyasasında Lisansız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik" göre bu fiyatlar 10 yıl geçerli olacaktır. Tesis, mikrokojenerasyon ise yine bu yönetmeliğe göre üretilen enerji, en düşük fiyat olarak 7.3 sent üzerinden 10 yıl boyunca perakende satış lisansı sahibi dağıtım şirketi tarafından satın alınacaktır. ■

EMO

E-posta: emoenerji@emo.org.tr

Adres: Elektrik Mühendisleri Odası

Ihlamur Sokak No:10

Kızılay-Ankara

Cumhuriyet

E-posta: enerji@cumhuriyet.com.tr

Adres: Ahmet Rasim Sokak No:14

06550 Çankaya-Ankara

Faks: 0312 442 30 10